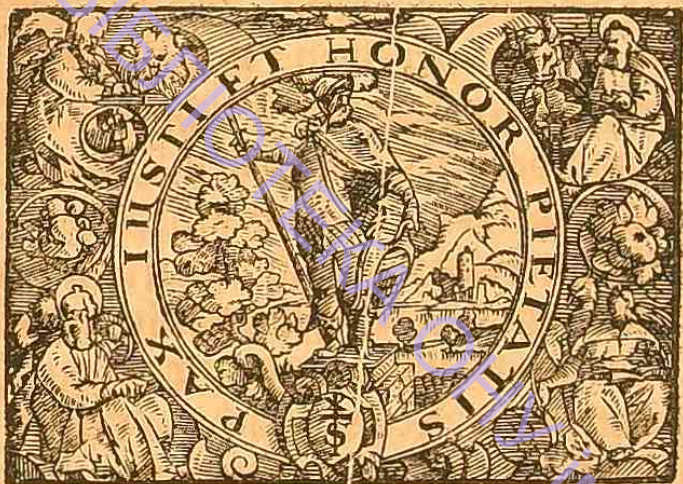

Leipzig!

In verlegung Zachariae Schürers des
jüngern/ vnd Matthiæ Gökens.

Gedruckt bey Friederich Lanckisch.

Anno M. DC, XXV.

AD PASTORES
AC MINISTROS ECCLE-
SIARUM IN ELECTORA-
TU SAXONIÆ

PIA AC NECESSARIA
Admonitio,

*Anno 1600. conscripta, nunc verò certis de causis
in lucem edita.*

ACCESSIT ALTERA
AD EOSDEM COMMONEFACTIO,
Anno 1610. concinnata.

1. Corinth. 14.

Omnia decenter & secun-
dum ordinem fiant.

SALUTEM IN DO-
MINO PRECAMUR.

CUM Nos AD SYN-
odum Dresdanam
de voluntate Illu-
strissimi nostri Ma-
gistratus deputati perlegere-
mus Acta visitationis, annis
proximè præterlapsis in hoc
inclyto Electoratu lauda-
biliter institutæ & pera-
ctæ: deprehendimus sanè,
statum Ecclesiarum in ple-
risque rebus ad doctrinam
fidei, disciplinam Ecclesia-

sticam, *καθ' ἡμᾶς ὁμοθυμῶν* perti-
nentibus, per DEI gratiam,
constare saluum et inconcus-
sum. Maximè verò lætamur,
& æterno Deo, Patri Domi-
ni nostri JESU CHRISTI, unà
cum Spiritu Sancto gratias
immortales agimus, quòd in-
ter tot, tantosq; frementis
Satanæ & mundi furores &
horribiles confusiones erro-
rum aliis in locis grassanti-
um, coelestem veritatem ver-
bi sui, (quemadmodum ea
patefacta est in Scriptura
Prophetica & Apostolica, et

in

in Augustana Confessione
prima ac invariata, cæterisq;
harum Ecclesiarum Scriptis
Symbolicis, in primis autem
libro Concordiæ partim
comprehensa breviter, par-
tim in controversis doctri-
næ capitibus explicata fusiùs,
& ad subscribendum propo-
sita) benignissimè hætenus
conservavit, ejusque divi-
num Numen oramus suppli-
ces, ut eandem porrò quoq;
in his & aliis Regionibus atq;
terris illibatam conservet,
& ad posteritatem omnem, si

A 3

qua

qua modo futura est, clementer propaget, ad Sacrosancti nominis sui gloriam, & plurimorum hominum perpetuam salutem, Amen.

Animadvertimus etiam, plerosque Pastores ac Ministros Ecclesiarum officium facere, qua par est fide ac diligentia, simulque vitæ integritate quandam ceu facem præferre, & exemplum dare ac typum exhibere, ad cuius formam Auditores quoque vitæ suæ rationes componant. Hos monemus, ut qua
cœpe-

cœperunt fide studioque pergant, sub indubia spe divinæ promissionis: Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ: Apocal. 2.

Porro quædam animadverta sunt; quæ omnino correctionem desiderant, de quibus facere non potuimus, quin pro ratione delegati muneris vos admoneremus.

I

PRIMO SUNT QUIDAM, LICET FORTE pauciores, qui sepositâ librorum curâ, res alias agunt, Apostolici Præcepti parùm memores: Attende lectioni, exhortationi & doctrinæ, 1. Tim. 4. Hinc adeò fit, ut de tritissimis

simis rebus, quæ laicis etiam notæ sunt, ex histo-
ria Biblica interrogari, quid respondeant, apud
se non inveniunt: In Articulis autem fidei penè
sint pueri, in controversiis verò, quibus hodie
concutitur Ecclesia, & quarum cognitio neces-
saria est docentibus, planè sint hospites ac pere-
grini. Horum supina negligentia cum ferri nul-
lo modo possit, monemus illos, ut ante omnia
sacrorum Bibliorum, dehinc Scriptorum Sym-
bolicorum lectionem sibi commendatam esse
sinant, & rerum sacrarum cognitionem fami-
liarem sibi reddant, & ut Superintendentes, il-
lorumq; Adjuncti in speciali Visitatione dis-
quisitionem instituunt, quid Ecclesiæ ministri
sux inspectioni aut visitationi subjecti, in sacris
Bibliis; quid in scriptis ab Ecclesiâ consensu
publico receptis, Augustanâ præsertim Confes-
sione & Formulâ Concordiæ, legerint aut didi-
cerint, ut hoc medio ad majorem diligentiam
exuscitentur, & non solum pro se fidei suæ no-
rint rationem reddere, (hoc enim à quovis Chri-
stiano, laico etiam, Petrus Apostolus exigit) sed
insuper ut potentes sint ad redarguendos con-
tradicentes, & os illis obstruendum, aut certè
ex Catechetica doctrinæ capitibus præmonere
valeant, ac præmunire gregem adversus irru-
entes lupos, qui nunquam non in ovile Domi-
ni fraudulenter se insinuant. Pro-

Prodest hæc commone factio, non tantum
ad veternum exequendum iis, qui hætenus fu-
erunt negligentiores, sed insuper ad accenden-
dos cæteros, ut rei gravitate apud animum ac-
curatiùs expensâ donum sibi concessum assi-
duitate lectionis ac meditationis per DEI gra-
tiam magis atq; magis exuscitent.

II.

COMPERTUM ETIAM HABEMUS,
circa dispensationem Sacramentorum
Baptismi & Cœnæ Dominicæ non ser-
vari uniformem rationem: præcipuè verò in a-
ctione Baptismi, circa quæstiones de fide secun-
dum articulum Apostolici Symboli à quibus-
dam non recitari integrè, sed mutilatè. Mone-
mus igitur, ut juxta tenorem Ecclesiasticæ or-
dinationis, hic articulus haud secus atq; cæteri
duo plenè recitetur.

Rursum audimus, nonnullos in consecrati
panis & calicis exhibitione formulâ Testamen-
talem verborum institutionis (Accipe, ede, hoc
est Corpus Christi, quod pro te in mortem est
traditum. Bibe, hic est Sanguis Jesu Christi, qui
pro peccatis tuis effusus est) prorsus omittere,

B

& a-

& aliâ quadam uti formulâ, Calvinianis hæc-
nus usitatâ. Ut ergo, quoad fieri potest, in riti-
bus conformitas seruetur, nec cuivis liberû sit,
pro suo arbitratu seu libitu potius mutare
quippiam, & innovare: Omnes atq; singulos
ad Ecclesiarum Constitutionem anno 80. publi-
catam remittimus, quæ certam præscribit nor-
mam atq; formam partes omnes divini cultûs
legitimè peragendi.

Singulatim autem hortamur, ne quis in dis-
pensatione Cœnæ, & Symbolorum Sacramen-
talium exhibitione præsumat ullam aliam u-
surpare formulam, præter eam, quæ verbis con-
tinetur Institutionis, & præmemorata Consti-
tutionis Electoralis octavo Articulo palàm præ-
cipitur.

III.

INTER RELIQUAS ECCLESIA-
stici muneris partes, hæc quoq; nume-
ratur, ut fidei Pastores ex Apostoli Pauli
præscripto arguant & increpent. 2. Tim. 4. Ad-
ditur autem: in omni lenitate & doctrinâ. Dan-
da igitur opera est, ne conviciis perstreant
conciones, nevé sub alicujus zeli prætextu
quippiam fiat absolum aut præposterum.
Quod

Quod cum ita sit, dignus est reprehensione im-
portunus zelus eorum, qui modum in objur-
gando tenere nequeunt, sed amarulentia ver-
borum animos auditorum à se abalienant, vel
quadam privata vindictæ cupiditate accensi
causas proprias agunt, & à quibus se fortè læsos
autumant, in illos è suggesto bilem suam evo-
munt, aut quæ per obscuros & incertos rumu-
culos acceperunt, illicò in suis concionibus
pro certis effutiunt. Quæ ratio, cum plus destru-
at, quàm ædificet, ac simul auctoritatem Sacro-
sancti Ministerii prostituat: nomine illustrissi-
mi nostri Magistratûs admonitos illos volu-
mus, ut, si quando sunt auditores objurgandi,
faciant id cum debita moderatione & Christia-
na mansuetudine, & eos, qui delinquent, pri-
vatim admoneant, & gradus admonitionum à
Domino præscriptos observent: nihil agant ex
vindictâ, nihil ex affectu iracundiæ, nihil (ut A-
postoli verbis utamur) ex præcipitatione judi-
cii, sed hac officii Ecclesiastici parte, quæ circa
vitia auditorum castiganda occupatur, zelo so-
brio defungantur.

IV.

NIMIS ETIAM EST PERVULGATUM,
aliquàm multos Pastores in morem
atque modum politicorum homi-
num,

B 2

num, comam demetere, quosdam etiã in publico cœtu ne quidem inter precationem; aut Evangelii prælectionem ex suggesto, vel etiam in peragendis reliquis divini cultus partibus capita denudare, & haud aliter, ac si legibus exempti sint, pileolos suos ne movere quidem: adhac esse quosdam illius præsumptionis, ut alios quidem Calvinismi reos agere soleant, si ad nomen Jesu capita sua non denudent, cum quidem ipsi (nescimus quo singulari privilegio) suos illos pileolos, ne quidem extremo attingant digitulo. Ne ergo his obverti queat id, quod Lucæ 4. legitur: Medice, cura te ipsum, vel etiam illud Ethnici: Turpe est Doctori, cum culpa redarguit ipsum: monitos esse volumus, ut, quod jubent alios, ipsimet factis exprimant, nec se Papali quodam fastu à talibus exemptos somnient.

Et quia Paulus Apostolus disertè scribit, Virum, qui in Ecclesiæ cœtu vel orat vel prophetat, si quicquam habeat in capite, dehonestare caput suum: omninò debent Pastores huic Apostolicæ sanctioni se submittere, nec altius sapere vellet tanto Apostolo: Præsertim quòd ista nonnullorum consuetudo hætenus usurpata, non potest non esse cõjuncta cum suspicione fastus, superbix & singularis cujusdã præsumptionis, quæ
si

si in ullo nocet ordine, in eo certè, qui est ministrorum Ecclesiæ, non potest non plurimum incommodare.

Non ergo pudeat Evangelii Ministros, ut externo habitu Pastoralis (præsertim in peragendis Sacris) sic etiam comam capitis à reliquorum hominum ordinibus esse distinctos: ne demissione comæ videantur æmulari mores Calvinistarum, quorum Pastores à mercatoribus aliisve politicis personis vix agrè dignosci possunt.

Sed & Scholarum Moderatores & collaboratores non solum in habitu, verum etiam moribus atq; gestibus se Politicis nimium conformare solent. Superintendentes ergo commonefaciant illos decori; ut quia non in Scholasticantum laborant, sed in templis Ecclesiæ Deum ministrant: ideò in omni conversatione tam publica quam privata proximè se accommodent ad Ecclesiastici ordinis statum, præsertim cum inter illos sint non pauci, qui & concionando se exercent, & ad Ecclesiasticum munus aspirant.

V.

 VOS DAM AUDIMUS TABERNAS frequentare cereviliarias in oppidis, ibique potitare. Quia verò neque

B 3

hoc

hoc vacat insigni scandalo, præmonitos eos volumus, ne quid tale committant posthac, sed in omnibus se formam pietatis, honestatis ac sobrietatis, ut & reliquarum virtutum, exhibeant: In eos, qui spreto salutaribus admonitionibus deliquerint, animadverteretur eâ, quâ par est, severitate.

Duo adhuc restant, de quibus vos ratione vestrorum Auditorum commonefaciendos esse judicamus. Primò, quia nimis frequenter usu venit, ut vidui & viduæ post mortem priorum conjugum, cupidè nimis & præpropere animum applicent ad novas nuptias ineundas: pro nihilo interim ducentes, quid vel natura postulet, vel honestas efflagitet: Idcirco decretum in Synodo factum est, ut viris quidem semestre tempus præfigatur, intra quod non nisi gravissimis causis urgentibus (de quibus iudicium facient Consistoria) fas sit ad secunda vota descendere: Fœminis verò certis de causis ante completum viduitatis suæ annum non sit integrum, alias affectare nuptias.

II. Alterum concernit Scholas, quæ cum sint Ecclesiæ & Reipublicæ Christianæ Seminaria: Par est huc totis viribus elaborare, ut illæ florent, vigeantq; docentium ac discipulorum Studio, & in-

& inter pueros delectus instituatur, qui sint ad literas naturali quadam & quædam ingeniiq; bonitate apti, qui secus: ut illis quidem ad inchoatum cursum strenuè continuandum quoddam veluti calcar addatur: de cæteris verò, qui tardioris sunt ingenii, parentes maturè per Pastores & Ludimagistros admoneri possint, quò liberos suos literis minùs aptos, ad opificia manuarum, vel alias honestas artes discendas & tractandas adhibeant: atq; sic gubernatio Scholarum & Ecclesiarum majore cum fructu committi possit eis, quos Deus amplioribus ingenii dotibus instruxit.

Deniq; sit hic ceu scopus omnium vestrarum actionum, ut suam quisq; Ecclesiam incorrupto Dei verbo pascat, & quod docet alios, suo etiam exemplo comprobeat: omnesq; partes sui muneris ad divini verbi canonem & ordinationis Ecclesiasticæ præscriptum conformet, ad eòq; ministerium suum plenè probatum reddat, idq; in gloriam omnipotentis Dei, qui ut Spiritu suo vestris laboribus cœlitùs benedicat, pijs & ardentibus votis intimè precamur.

Vestri in Domino

confratres

Deputati Theologi ad Synodum Dresdensem.

Rever-

Reverendis, Pietate &
doctrina, præstantibus
viris, Evangelium **CHRISTI**
in inclyto Saxonix Electora-
tu docentibus, suis in
CHRISTO fratribus
dilectis.

SALU.

**SALUTEM IN CHRI-
STO PERPETUAM
PRECAMUR.**

DE QVIBUS ANNO
abhinc undeci-
mo Domini de-
putati ad Syno-
dum Dresdensem Pastores ac
Ministros Ecclesiarum in E-
lectoratu Saxonico piè ac sa-
lubriter monuerunt, ea jam
pridem in usum vocata à ple-
risque esse minimè dubita-
mus, cum ejusmodi sint o-
mnia, quæ *οὐδὲς ἰσχυροῦς* (ut Apo-
sto-
C sto-

stolus loquitur) hoc est, ad ædificationem ac incrementum Ecclesiæ, statusque publici dignitatem plurimum conducunt. Quia verò haud pauci reperiuntur, qui à tempore divulgatæ Epistolæ ad Ecclesiastica munia demum accesserunt, ipsa necessitas requirit, ut cum hi ipsi, tum ii quoque, qui sub id temporis Ecclesiis præfuerunt; de nuò moneantur, ut quæcunque commonefactioni illi inserta sunt, fideliter citraque cunctationem executioni

man-

mandare annitantur, ut si quando ad visitationis negotium redeundum erit, ipsa re appareat, eos salutaria momentibus promptè paruisse.

Ceterum docent Acta visitationum, quæ de voluntate Serenissimi Principis Electoris annis proximis iterum fuerunt peractæ, aliquàm multa se offerre, quæ cum emendatione indigeant, silentio haudquaquam sint involvenda. Eorum è cumulo pauca quædam excerpta, priori Epistolæ subjungere

¶ 2 voluit.

voluimus, minimè dubitan-
tes, Pastores eosque omnes,
quibus salus publica curæ ac-
cordi est, obsequenter factu-
ros, ut tam hæc quàm priora
illa citra moram in plurimo-
rum commodum fructuose
instituantur. Mense Aprili,
Anno 1610. Dresdæ.

I.

GRAVIS EST ADMONITIO IL-
la Apostoli, Gal. 5. (15.) Quòd si vos invi-
cem mordetis & comeditis, videte ne
ab invicem absumamini. Quemadmodum e-
nim Pax & Concordia in qualibet Republica
præcipuum est vinculum, quo subditorum sa-
lus & incolumitas sartatecta asseritur: ita in
Ecclesia potissimum ea est vis mutæ consen-
sionis Collegarum, ut, si vel minima inter eos,
vel in doctrina, vel in moribus ac cõversatione
quo-

quotidianâ, oriatur dissensio, non modò Audi-
tores enormiter offendantur: sed & religionis
puritas apud hostes veritatis malè audiat: quin
progressu temporis alter alterum absumat, imò
penitus evertat. Accedit, quòd laborum Eccle-
siasticorum benedictio & Auditorum ædifica-
tio vix speranda apud eos, qui mutuis dissensio-
nibus sive manifestis, sive clandestinis, se invi-
cem lacerant, proscindunt, & persequuntur:
Ibi enim Dominus mandavit benedictionem,
ubi fratres cohabitant in unum: teste Davide,
Psal. 133. 1.

Hoc si pensi hodiè haberent Ecclesiarum
ministri, minus profectò dissensionum & rixa-
rum, vel certè minus simultatum inter ipsos gli-
sceret. Testis verò est experientia: Ambitio-
nis stimulis quibusdam in locis Pastores & Dia-
conos ita exagitari, ut hi illorum honori & di-
gnitati invideant, eorumq; luminibus ac com-
modis, quâ possunt ratione obstruant: illi ve-
rò hos, præsertim si docendi donis præditi sint,
tanquam æquales ferre non possint. Quæ dis-
sensionum flammulæ plerumq; in tristissimum
randem erumpunt incendium, quo Ecclesiæ
status satis periculose concutitur: Adversa-
riis puritatem Religionis suggillandi occa-
sio præbetur: infirmiores denique gora-
vissime offenduntur. Dabunt proinde

operam singuli ac universi Ecclesiarum Pastores ac ministri, ut extirpatis omnibus privatorum affectuum ac simularum igniculis, mutuae paci ac concordiae studeant, memores, aliquando gravissimas justissimo mortalium iudici ac vindici, huius etiam villicationis reddendas esse rationes.

II.

PORRO ILLUD QVOQUE gravi reprehensione dignum merito censetur, quod multis in locis, & quidem illustrioribus etiam, tum Pastores tum Diaconi usque adeo in officio socordes & negligentes sunt, ut vel plane nullis evidentibus causis praepediti, vel saltem in privatis, & culinariae magis quam Ecclesiae inservientibus studiis ac negotiis expediendis occupati, rarissime intersint Collegarum suorum Concionibus; vel si forte templum sub initium Concionis sint ingressi: mox tamen inde, tanquam canis a Nilo resiliat: Imo Pastores quoque & Superintendentes, quibus tamen inspectio Ecclesiarum & Diaconorum est commissa, de Diaconorum suorum concionibus, quomodo ea se habeant, parum sint solliciti. Quae profecto socordia, praeterquam quod cum enormi offendiculo Auditorum est

est conjuncta, morsum conscientiae aliquando realem movere & excitare potest, ut Minister Ecclesiae, qui usque adeo negligenter suo functus est officio, vix sit inventurus, quo facti rationes sufficientes, tum Deo, tum Magistratui reddere possit.

Proinde ferio monentur tum Pastores, tum Diaconi, ut quid hac in parte sui sit muneris atque officii, assidue & diligenter cogitent: Concionibus omnibus (nisi forte rationibus justis impediuntur) intersint, & suo exemplo tum ad attentionem in audiendis concionibus, tum ad studium ac fervorem in fundendis precibus publicis Auditores incitent ac inflamment, memores comminationis Propheticae: Maledictus, qui officium suum negligenter fecerit, Jerem. 48. (10.)

III.

NON PROBAMUS CONSUE- tudinem eorum, qui temere ac citra evidentem causam quibusvis permittunt suggestum conscendere ac conciones habere ad populum. Res enim docet, multos esse, qui vix a primo limine studium Theologicum salutarunt, adeoque verum ac genuinum concionandi modum ignorant, aut certe parum con-

venienti habitu ad dicendum prodeunt. Sanè tales qui sunt non modò ad ædificationem Ecclesiæ nihil conferunt, sed pios quoq; vehementer offendunt & sacrum concionandi munus propemodum in contemptum adducunt. Monemus itaq; Pastores eorumq; Collegas, ut concionandi partes suo quisq; loco, fideliter ac rectè ipsimet obeant, nec ad concionandum quenquam admittant in posterum, nisi qui probè instructus sit rerum sacrarum cognitione ac Præceptorum testimoniis, seq; Confessorio, cui subest, modestè indicet, ut in doctrinam, vitam ac mores ipsius accuratè prius inquiretur. Sint potiùs authores iis qui vel in Scholis docent, vel pueros fidei suæ commissos ad pietatem, virtutem, & literas domi atq; in umbrâ informant, ut legendo, meditando, discendo, orando, ad munia Ecclesiastica se præparent, adeoq; tempus illud patienter & in Spiritus humilitate expectent, quo ad functiones sacras legitimo modo adhibeantur.

IV.

TANTA HODIE LOCIS OMNIBUS morum ac vitæ corruptio est, ut non pii solùm, sed & ipsa propemodum natura rerum ingemiscat, videaturq; extrema ac fata-

fatalis quædam imminere rerum omnium conversio, multis auditorum perperam cogitantibus, egregiè se defunctos suo munere, si ore tenus fidem jactent, ac scripturæ quædam dicta de ineffabili DEI misericordia, ac gratuitâ hominis peccatoris receptione demurmurare norint, licèt interim vitam suam turpiter & ad infamiam usq; coinquent.

Meminerint igitur Pastores, ita annuncian-
dam esse perterrefactis mentibus doctrinam Gratia, ut simul Legis mucrone præfractos ac improbos (quorum ingens ubivis numerus est) sauciant ac perterreant, adeoq; Christi & Baptistæ exemplo prædicationem Pœnitentiæ graviter urgeant, istud auditorum animis inculcantes, Fidem, quâ justi reputamur coram DEO, fructus bonos ex se fundere, inq; opera erumpere, quæ secundùm DEUM facta sunt, ut Christus Johan. 3. loquitur. Qui id negligit, ac legis fulmine peccantes non coërcet, is omninò ad se pertinere sciat id, quod apud Ezechielem cap. 33. ignavis speculatoribus Dominus comminatur, inquit: Si, me dicente ad impium, Impie morte morieris. Tu ei non fueris locutus, ut se custodiat à viâ suâ, ipse quidem impius in iniquitate suâ morietur, sanguinem autem ejus de manu tuâ
D requi-

requiram. Expendatur quoq; Caput 56. Esaiæ,
versic 10. 11. & illud Apostoli: Prædica verbum,
in sta opportunè, importunè, argue, obsecra, in-
crepa in omni patientia & doctrina, 2. Tim. 4.
Videatur & Judæ Epistola vers. 22. 23.

V.

QUUM MAGNA VIS ESSE POS-
sit scandalorum, tam apud firmos, quam
infirmos in fide, præsertim si ea profici-
scentur, vel ex vitâ ac moribus, vel ex habitu si-
ve vestitu minùs honesto ac decente Pastorum
ac Inspectorum Ecclesiæ: operam utiq; illi e-
nixè dabunt, ut non modò ipsi per se, sed & u-
xores, liberi, ac universa familia pietati, humili-
tati ac modestiæ, in omnibus vitæ partibus stu-
deant: cum primis autem ab omni luxu in vesti-
tu abstineant: memores fulminis illius Salva-
toris: Væ homini, per quem venit scandalum: sa-
tius ipsi foret, ut in abyssum maris præceps da-
retur. Et illius Apostolici, 1. Tim. 3 Oportet E-
piscopum irreprehensibilem esse, liberos ha-
bentem subditos, cum omni modestiâ. similiter
& Uxores pudicas, modestas, fideles in omnibus
&c. Et 1. Pet. 3. Mulieres sint subditæ viris suis, se-
ctantes sanctam conversationem, quarum orna-
men-

mentum non sit exterior capillatura, aut cir-
cumdatio auri (& gemmarum) aut cultus vesti-
mentorum, sed homo absconditus cordis, in in-
corruptione mansuetudinis, & quiete Spiritus,
qui in conspectu Dei sit multum perfectus.

VI.

NORUNT HAUD DUBIE PASTO-
res atq; Inspectores Ecclesiarum, Scholas
oppidanæ, vel nostrâ adhuc memoriâ virtutis
ac literarum officinas fuisse, in primisq; saluta-
ria quædam τὴν θεογνωσίαν τῶν αἰδουμένων: optandum
que foret, ita eas vel hodiè instructas atq; con-
stitutas esse, ut ad Christi Ecclesiam civilemq;
vitæ consuetudinem amplissimi fructus ab illis
expectandi essent. Verùm tanta, proh dolor,
rerum omnium ac Disciplinæ in primis dimi-
nutio facta est, ut adolescentibus, qui studiis
hoc tempore invigilant, nihil videatur esse dis-
solutius. Et quod in primis reprehensione
dignum est, præceptores reperiuntur ad eò offi-
cii sui immemores, ut quemvis discipulum
suis sinant uti moribus, nec corrigere stude-
ant, si quid ab eis delinquitur, sed omnia o-
mnibus permittant. Velamen quidem i-
gnaviæ huic, imò verò ineptæ facilitati ob-
tendunt, affirmantes, Bonæ indolis pue-

ros sponte officium facere, improbos verò nulla ratione emendari: Verùm secus res habet: Nam & probi qui sunt, licetiam deteriores fiunt; Improbi verò Disciplinae sanctioris beneficio in Virtutis cursum aliquando revocantur. Hanc igitur qui negligunt, ac juventutem suo ferri sinunt impetu, non praeceptores, sed (sit dicto venia) depopulatores ingeniorum aestimandi sunt, quibus ob id grave suis temporibus Judicium subeundum erit, à quo neq; inspectores ipsi immunes erunt, qui ferre non possunt, ut disciplinae arctioris freno puerorum improbitas coërceatur. Rectè omninò Proverbiorum liber cap. 22. Stultitia, inquit, colligata est in corde pueri, & virga Disciplinae fugabit eam. Et memorabile est illud Senecæ: Qui non vetat peccare, cum possit, jubet. Et alterum: Bis peccat, qui peccanti obsequium accommodat. Moneamus itaq; eos, qui scholis praesunt, ac Inspectorum munia sustinent, ut pristinam illam severioris Disciplinae rationem in usum revocare omninò studeant, ne stulta eorum facilitas necessitatem tandem imponat superioribus subnovendi ejusmodi magistros, qui pueri fidei suae commissos depravari, planeq; in transversum agi patiuntur. Rectè Cyprianus, Disciplina, inquit, custos spei est, fidei retinaculum, dux itineris salutaris, magistra Virtutis. Uti-

VI.
VTINAM VERO ET A PARENTIBUS obtineri posset, ut liberos majori curâ ad pietatem, modestiam ac mores bonos informarent: minus profectò improbitatis foret in omnibus vitæ ordinibus. Verùm quia plurimi ad modum oscitanter officium faciunt, adeoq; per turpem ac cunctis seculis inauditam indulgentiam ad omne genus nequitiae fenestram liberis suis aperiunt: operâ dabunt Pastores, ut cum ipsi filios habeant morigeros cum omni honestate; tum parentes ad idem præstandum salutaribus monitis flectant, sæpè multumq; animis ipsorum infigentes id, quod vox divina præcipit: Aures verba legis hujus filijs tuis, & loqueris de eis sedens domi & ambulans in itinere. Et 4. Capite, Docebis verba & acta mea filios tuos & nepotes tuos. Ad quæ porrò ea Spiritus Sancti oracula referantur, quæ liberorum contumaciae frenum injectum volunt, ut cum in Epistola ad Ephesios dicitur, Patres educate liberos vestros in disciplina & correptione Domini. Et libro Proverbiorum, capit. 23. & 22. Noli subtrahere à puero Disciplinam: Prout enim adsueverit quis in pueritia, talis erit in senectute. Et rursum, Virga æquè correptio tribuunt

Sapientiam, puer autem relictus voluntati suæ confundit matrem suam: Quibus verbis Scriptura indicat, filios improbos non solum dedecori esse parentibus, sed plerumque etiam ignominiosam mortem perire. Sed & illud observetur parentum animis, quod Siracides cap. 30. monet, inquit: Ne indulgeas filio tuo in pueritia, nec excuses stultitiam eius: Incurva cervicem eius in juventute, & tunde latera eius dum puer est, ne forte præfractus fiat ac contumax, (& quæ sequuntur.)

VIII.

IN MORE NONNULLI POSITUM habent, ut si quando Pastores in oppidis aut pagis ritu publico in sacri muneris administrationem immittendi sunt, ut plurimum diebus Dominicis illud peragant, ex quo id incommodi enascitur, quod Conciones interim aliis domi demandandæ sunt, haud absque piorum offendiculo, qui commodiore tempore institui negotium illud rectè arbitrantur. Accedit, quod integrum sæpè biduum actui illi publico impenditur, inque cœnas & prandia sumtus immodici sunt, quibus non raro Ecclesiastici redditus exhauriuntur, aut certè mirum in modum affligitur ac oneratur populus.

Et

Et quod multò etiam indignius est, non desunt, qui in qualvis occasiones intenti sunt, ut evagari creberrimè, ac neglectis officii sui partibus, cum familia, quam secum trahunt, splendide *à la mode* ac genio hilariter indulgere queant. Miramur talia in eos cadere, qui ad omne pietatis, virtutis atque officii decus Duces ac Magistraliis esse debebant. Verùm ea seculi huius infelicitas est, ut pauci admodum, quid officii sui sit, animis secum expendent, adeoque levi occasione aliò sese abripi patiantur. Hortamur itaque Superintendentes, eorumque Adjunctos, ut Investituras, quas vocant, profectis potius diebus instituunt, inque suscipiendo Visitationis negotio, ac ærarii Ecclesiastici rationibus cognoscendis (quæ cum ipso visitationis actu omninò conjungendæ erant) eum observent ac teneant modum, ne quid concionum domi negligatur, nec sumtu nimio onerentur Ecclesiæ.

Scimus quidem, haud paucos esse qui officium suum rectè conscientiam ac fide eam, quæ DEO, quæ Magistratui, quæ Ecclesiæ debetur, tam his quam aliis in rebus præclarè faciunt: quos etià amplissima, ac nullo ævo finièda in Cœlis olim expectat compensatio: At quia tamè reperiuntur, qui velut aliud agètes ab officii tramite nõ

nun-

nunquam deflectunt, cohortandōs illos cō-
suimus, ut ad DEI in primis gloriam, ac salutem
Ecclesiæ, citra quæstus ac emolumentum proprii
respectum, in muneris sacri administratio-
ne piè ac laudabiliter deinceps
versentur.

Ad edificationem Ecclesię
querite, ut excellatis, 1. Co-
rinth. 14.

